HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואם איתא לילף מדם וכי תימא רבי אלעזר מילתא ממילתא לא גמר והא אמר א)ר' אלעזר אמנחה שקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בסילוק בזיכין מנחה ממנחה יליף מנחה מדם לא יליף ומנחה ממנחה מי יליף והתניא א] ג) בעד שלא פרקה נפרס לחמה הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין ב] משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין ואמר ר' גאלעזר לא פרקה ממש אלא כיון שהגיע זמנה לפרק אע"פ שלא פרקה כמי שפרקה דמיא ואמאי ג] תיהוי כמנחה שחסרה קודם קמיצה ד] הא לא קשיא מנחה לא בריר ה] ברירה קומץ דידיה והא בריר ברירה קומץ דידיה וכיון שהגיע זמנה לפרק כמאן דפרקה דמיא אלא ו] מעתה תיהוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאין מקטירין קומץ עליהן ז] לאו פלוגתא נינהו רבי אלעזר סבר לה כמ"ד ג) דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן גופא חביתי כהן גדול רבי יוחנן אמר ח] אינה קדושה לחצאין ור' אלעזר אמר מתוך שקרבה לחצאין קדושה לחצאין א"ר אחא מאי טעמא דרבי יוחנן אמר קרא 1מנחה מחציתה ט] הביא מנחה ואח"כ חוציהו מיתיבי חביתי כהן גדול לא היו באות חצאין אלא המביא עשרון שלם וחוצהו ותניא אילו נאמר מנחה מחצית הייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב חצי עשרון מביתו ערבית ומקריב ת"ל מחציתה בבקר מחצה משלם הוא מביא למצוה אמר ליה רב גביהא מבי כתיל לרב אשי י] והא חוקה כתיב בה אמר ליה לא נצרכא אלא להביאה שלם מביתו ומי א"ר יוחנן הכי והא איתמר יא] הפריש חצי עשרון יב] ודעתו להוסיף רב אמר אינו קדוש ור' יוחנן אמר קדוש יג] ואם איתא לילף מחביתין וכי תימא ר' יוחנן מילתא ממילתא לא יליף יד] ד)והאמר רבי יוחנן ושלמים ששחטן בהיכל כשירין דכתיב 2ושחטו פתח אהל מועד טו] שלא יהא טפל חמור מעיקר דעתו להוסיף שאני ה)דתניא 3מלאים אין טז] מלאים אלא שלמים ו)(כלומר שאינו קדוש עד שיהא עשרון שלם) ואמר רבי יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל בזמן שדעתו להוסיף ראשון ראשון קדוש ורב בחביתין כמאן ס"ל אי כר' אלעזר לילף מחביתין וכי תימא רב מילתא ממילתא לא יליף והאמר רב יז] מנחה קדושה בלא שמן ז)ח)(ובלא לבונה) שכן מצינו בלחם הפנים בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים בלא שמן ובלא לבונה שכן מצינו במנחת חוטא על כרחיך רב כר' יוחנן ס"ל גופא אמר רב מנחה קדושה בלא שמן יח] (ואין דינה בעשרון חסר) שכן מצינו בלחם הפנים בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים בלא שמן ובלא לבונה שכן מצינו במנחת חוטא ושמן ולבונה יט] קדשי האי בלא האי והאי בלא האי שמן שכן מצינו בלוג שמן של מצורע לבונה שכן מצינו בלבונה הבאה בבזיכין ורבי חנינא אמר

ואם איתא. דדם לא קידש לחצאין לילף מנחה מדם: **שקמצה בהיכל כשרה.** ואע"ג דדינה בעזרה כשאר קרבנות: **שכן מצינו בסילוק בזיכין.** כ] דהיא בהיכל אלמא דאיכא קמיצה בהיכל דסילוק היינו קמיצה: **עד שלא פרקה.** למערכת לחם הפנים בשבת: **הלחם פסול.** דהויא לה מנחה שחסרה קודם קמיצה ואמרינן לקמן (דף ט:) מן המנחה ט) פרט לשחסרה ובלחם הפנים י) גופיה אמר לקמן (דף יג:) [קדש קדשים] הוא כ) שאם נפרסה אחת מחלותיה כולן פסולות: **משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול.** אף ע"ג דלאחר סילוק כא] (א) ל) (מלה) נפרס פסולה דהוי שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה ואמרינן לקמן (דף ט:) דאע"ג דמקטירין קומץ עלייהו שיריים אסורים באכילה: **ומקטיר עליו** כב] **בזיכין.** [דלא] גמרינן ממנחה: כג] **הגיע זמנה לפרק.** שעברו שש שעות כדאמר בפרק תמיד נשחט (פסחים נח.) מוספין בשש בזיכין בשבע מ): **קודם קמיצה.** דהא עדיין לא פירקה ומיפסל דהא אמר לקמן מן המנחה פרט כד] נ)לכשחסרה מכשיעור. אלמא לא יליף מנחה (ב) ממנחה: לעולם מנחה ממנחה יליף ולא דמי לחם הפנים לשאר מנחות דמנחה לא בריר קומץ דידה שהכל ביחד הלכך קודם קמיצה ליכא למימר כמאן דקמצה דמיא דהא מחוסר מעשה: אבל לחם הפנים בריר קומץ דידהו דקאי כה] בבזיכין באפי נפשיה הלכך משהגיע זמנה לפרוק כמאן דקמצה דמיא: כו] **ולא פלוגתא היא.** לקמן בשמעתין: **מנחה מחציתה.** מנחה תמיד מחציתה בבקר ס)וגומר כז] הביא מנחה שלימה של עשרון דאין מנחה פחותה מעשרון ואח"כ כח] ע)חוציהו: **מחציתה.** משמע מחציתה של שלימה זו (ג) שלפניו: ומשני כי מצריך קרא להביא שלם למצוה בעלמא ולעולם אם קדשה לחצאין כט] מקודש ואינה יוצאה שוב לחולין: **והא חוקה כתיב בה.** חק עולם לה' וגו' (ויקרא ו) ל] פ)דמשמע מתוך שלם: **אלא להביא עשרון שלם** לא] **מביתו.** אבל לענין קידוש בכלי שרת אם רצה מקדש לחצאין: **ודעתו להוסיף.** להשלים עשרון כדאמרינן לקמן בפרק המנחות והנסכים (דף קג.) דאין מנחה פחותה מעשרון דהאומר הרי עלי חצי עשרון מביא עשרון שלם: **ואם איתא.** דגבי חביתין אינו קדוש: **ושחטו.** בשלמים צ)כתיב: **פתח אהל מועד.** בעזרה וכיון שעזרה כשרה כל שכן דהיכל לב] (שלם) כשר דלא תהא עזרה שהיא טפל חמורה מן העיקר. אלמא יליף היכל מעזרה: **מלאים.** שניהם מלאים סלת: **אין מלאים.** שהיו מלאים לג] ממש המזרקים סלת אלא מלאים כל העשרונות שקדשו בתוכו שלמים היו: **ורב.** דאמר במפריש לד] חצי עשרון שאינו קדוש: **מחביתין.** ולקדוש: **מילתא ממילתא לא יליף.** הילכך שאר מנחות ק)לא אמר לה] דליהוו כחביתין דחביתין דין הוא דליקדשו לחצאין אבל שאר מנחה לא: **מנחה קדושה בלא שמן.** אם נתן עשרון סולת בכלי שרת לו] אע"פ שאין שם שמן ר) ולא יצא לחולין וצריך להביא שמן ולהקריבה: **שכן מצינו בלחם הפנים.** שהיא מנחה ואין בה שמן אבל לבונה יש בה כגון בזיכין: **מנחת נסכים.** לז] הבאין עם כל הזבח כדכתיב בתמיד (במדבר כח) עשירית האיפה סלת למנחה בלולה בשמן וגו' ואין בה לבונה: **על כרחך כרבי יוחנן ס"ל.** בחביתין דלא קדשה הלכך גמר שאר מנחות מחביתין: **האי בלא האי.** שמן בלא סלת ובלא לבונה ולבונה בלא שמן וסלת לח] שכן מצינו בבזיכין שמקדשין את הלבונה בלא שמן וסלת. ואי קשיא הא אתי לחם הפנים בהדייהו לאו פירכא היא שהרי אינו מתקדש עם הלבונה בבזיכין. ומיהו אשכחן דכלי שרת מקדשין לבונה שבתוכן בלא שמן וסולת:

מנחה שנקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בסילוק בזיכין. ואם תאמר אמאי לא קאמר כדי שלא יהא טפל חמור מן העיקר כדאמר בסמוך גבי שלמים ששחטן בהיכל וגבי כהנים נכנסין בהיכל ואוכלים קדשי קדשים ושירי מנחות י"ל דהתם כתיב (ויקרא ג) פתח אהל מועד (שם ו) בחצר אהל מועד שייך למימר שלא יהא טפל חמור מן העיקר ש) לפי שתלה הכתוב באהל מועד: **מקטיר** עליו את הבזיכין. פירש בקונטרס דלא גמרינן ממנחה ולא היה לו לפרש כן דלקמן (דף ט:) פריך מינה למ"ד שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטיר קומץ עליהן ומשני רבי אלעזר ת) היא גם שמועה זו אי אפשר ליישב: **מאי** טעמא דרבי יוחנן. וא"ת לימא לט] משום דיליף מדם ושמא קבלה היה בידו טעם זה אי נמי כדפרישית לעיל דלאפוקי דרבי יוחנן מפרש ר' אלעזר טעמא א) דמתוך מ] א) (ראשון ראשון קדוש ולית ליה דרבי יוסי): **ולרבי** חנינא עשרון למה נמשח למנחת חוטא. תימה אכתי חצי עשרון למה נמשח לרבי חנינא דלקמן בפ' שתי מדות (דף פז.) מוכח דנמשח למנחת חביתין ומנחת חביתין טעונה שמן ולבונה וי"ל משום דמתחילה היו מקדשין המנחה של חביתין בביסא עם השמן והיה גנאי בדבר מא] להוציא לכלי חול אחר שנתקדשה ולכך נמשח חצי עשרון מב] וטעם זה אנו צריכין נמי לרבי יוחנן דאמר לעיל דאינה קדושה לחצאין דאחר שנתקדשה שלימה היה גנאי להוציאה מכלי שרת לכלי חול וצריך לומר השתא לרבי חנינא שלא היו מערבין בביסא המנחה עם השמן אלא בתוך הביסא עצמה היה זה לצד אחד וזה לצד אחר שאם היה הכל מעורב לא היו יכולין אחרי כן לחלק בחצי עשרון מפני לוג ומחצה שמן שהיא עודף על החצי עשרון ולכ"ע נמי צ"ל כן דבמתניתין דשתי מדות (שם) מוכח שהיו מחלקין הסולת בחצי עשרון והשמן במדה שהיא מחזקת לוג ומחצה ואם תאמר לר' מאיר דאמר לקמן בפ' שתי מדות (שם) דשני עשרונות היו במקדש אחד גדוש ואחד מחוק ובמחוק

לא

עין משפט נר מצוה

מט א מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הלכה יב:

נ ב מיי' פ"ה מהל' תמידין ומוספין הלכה טו:

נא ג מיי' שם הלכה טז:

נב ד מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הלכה כ:

נג ה מיי' פי"ג מהלכות מעה"ק הלכה ג:

נד ו מיי' פ"ה מהלכות מעה"ק הלכה ד:

מוסף רש"י

שכן מצינו בסילוק בזיכין. שהן אזכרה למנחת לחם הפנים כדכתיב והיתה ללחם לאזכרה (ויקרא כד) ומתירין את הלחם כקומץ שמתיר את השיריים וסילוקן מעל השולחן במקום קמיצה דמנחות הנקמצות (זבחים סג.). **שיריים שחסרו.** שנתפזרו מהן (יומא מז:). **דאין מקטירין קומץ עליהן.** דתניא (לקמן ט:) מן המנחה פרט לשחסרה היא או שחסר קומצה (שם). **חביתי כ"ג.** היינו מנחת מחבת כ"ג שמביא בכל יום כדכתיב בלו את אהרן מחציתה בבקר, על שם מחבת קרו להו חביתין דכתיב על מחבת בשמן תעשה (להלן נ:). **שלא היו באות חצאין.** שלא יביא חצי עשרון בבקר מביתו וחצי עשרון בערב ואע"פ שקריבה לחצאין כדכתיב מחציתה בבקר, מחציתה משמע מחציתה של שלימה, מחצה מתוך שלם הוא מביא שמביא עשרון שלם וחוצהו (שם). **שלמים ששחטן בהיכל וכו' ושחטו פתח אהל מועד.** אלמא מדתלה הכשר עזרה לשלמים בפתח אהל מועד שמע מינה אהל מועד עיקר ועזרה טפל **ולא יהא טפל חמור מן העיקר.** דכיון דטפל חזי להו כ"ש עיקר (זבחים סג.). **אין מלאים אלא שלמים.** כלומר שיהא בהם שיעור שלם הצריך לדבר אם יבא הוא שיהיה שם עשרון שלם למנחה, ואם מנחת נסכים היא שנותנה בכלי יהא שם ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשין שאינו ראוי לכלי. (זבחים פח.).

מסורת הש"ס

א) זבחים סג., ב) לקמן ט:, ג) [לקמן ט. וש"נ], ד) זבחים סג., ה) זבחים פח., ו) רש"ק מ"ז ועיין ל"ק שמוחק רק תיבת כלומר והשאר ל"ל כן וכן משמע ברש"י דזבחים דף פח ע"א ד"ה ואין מקדשין ע"ש:, ז) בלא שמן ובלא לבונה בלא שמן שכן מצינו כו'. ל"ק, ח) רש"ק מ"ז, ט) [ויקרא ו], י) גופא אמרינן לקמן היא שאם. ל"ק, כ) [שם כד], ל) ל"ק מ"ז, מ) ס"א שייך כאן דבור הקודם המתחיל ומקטיר והד"א. ל"ק, נ) לכשחסרה ואפ"ה מכשיר אלמא כו' כל"ל. ל"ק, ס) וגמרינן. ל"ק, ע) חוליהו מחליתה הד"א. ל"ק, פ) דמשמע דוקא שלם כו'. ל"ק, צ) כתיב פתח הד"א. ל"ק, ק) לא גמיר מחביתין דחביתין דין כו'. ל"ק, ר) קדוש ולא כו'. ל"ק, ש) היא ולפי שמועה זו כו'. ל"ק, ת) דמתוך הס"ד ומה"ד ראשון ראשון קדוש ור"י ל"ל דר' יוסי פי' דר' יוחנן אמר הפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף משמע דוקא חצי עשרון כיון דאשכחן קלת בחביתין כה"ג דקרב לחצאין אע"ג דלא ס"ל לר"י מ"מ כיון דדעתו להוסיף הוה תרתי למעליותא אמר קדוש אבל פחות מחצי עשרון לא אמר קדוש אבל ר"י ס"ל ראשון אפילו במיעוט קמא קמא דמטו קדיש א"כ ר"י אית ליה דרבי יוחנן ורבי יוחנן ל"ל דרבי יוסי. ל"ק, א) נ"א רב כר"י ס"ל ול"ל דר"י דאמר ראשון ראשון קדוש,

תורה אור השלם

1. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַייָ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב: ויקרא ו יג
2. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ב
3. וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: במדבר ז יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משפרקה וכו' דלאחר סילוק המצה נפרס: **(ב)** ד"ה קודם קמיצה וכו' ממנחה הס"ד ואח"כ מ"ה **מנחה לא בריר לעולם מנחה:** **(ג)** ד"ה מחציתה וכו' שלפניו הס"ד ואח"כ מ"ה **למצוה ומשני כי:**

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מנחה כו' לפי שתלה הכתוב באהל מועד. עיין זבחים דף י ע"ב תוספות ד"ה כל:

שיטה מקובצת

א] עד שלא פרקה. ללבונה ובזיכין: נפרס לחמה. נחסר לחמה: הלחם פסול ואינו מקטיר משום דאינו יכול להביא מתוך ביתו ולמלאות חסרון הלחם. הרגמ"ה: **ב]** משפרקה. שהפריש קמיצה דהיינו הבזיכין. הרגמ"ה: **ג]** תהוי כמנחה שחסרה קודם קמיצה. אלא ש"מ דלא יליף ממנחה אבל מ"מ עד שלא פרקה נפרס לחמה הלחם פסול משום דכתיב היא אבל משפרקה נפרס לחמה כו' כשר דלא כתיב ביה היא דהיא לא מיירי לאחר שהגיע זמנו לפרוק שאין עליה עוד שם לחם הפנים וא"ת (מיהא) [כיון] דאמרת דלא יליף ממנחה איך אמרינן משפרקה נפרס לחמה פסול ומקטיר עליו כו' והלא זה לא ידעינן אלא משום דילפי' ממנחה שחסרו שירים בין קמיצה להקטרה דפסולה ומקטיר עליה הקומץ ואמאי והלא לא ילפינן ממנחה וי"ל כיון שראינו פסול קודם שפרקה מקרא דהיא מעתה נאמר להיכא שנפרס לאחר שפרקה דפסול ומקטיר עליו דמסתברא דאין לנו להשוותם אחר לקודם. תו"ח: **ד]** הא לא קשיא מנחה שחסרה קודם קמיצה לא בריר קומץ דידה והוי כמו שחסרה מן הקומץ והכא בלחם הפני' בריר קומץ דהבזיכין (מנחה) [מונחים] לחוד והלחם לחוד. הרגמ"ה: **ה]** תיבות בריר ברירה נמחק: **ו]** תיבת מעתה נמחק. ואע"ג דבריר קומץ דידה אלא תהוי כשירים שחסרו כו'. הרגמ"ה: **ז]** ולאו פלוגתא היא: **ח]** אינה קדושה לחצאין. עי' תוס' לקמן (דף צה ע"ב): **ט]** הבא מנחה ואח"כ חוצה: **י]** והא חוקה כתיב בה. עיין תוס' לקמן (דף עו ע"א): **יא]** הפריש חצי עשרון. למי שהי' צריך להביא עשרון למנחה. הרגמ"ה: **יב]** ודעתו להוסיף ולהשלים העשרון. הרגמ"ה: **יג]** ואם איתא לילף מחביתין. תימה דהא טעמא דהכא דדעתו להוסיף וא"ל דהיינו בסמוך ומ"מ [קשה] דקאמרי לה מאי קארי לה וי"ל דס"ל למקשה דכן א) ליטעמא דמתוך בחביתין כמו טעמא דדעתי' להוסיף: **יד]** והאמר ר' יוחנן. עיין זבחים (דף סג): **טו]** ולא יהא טפל חמור מן העיקר: **טז]** מלאים אלא שלמים. כלומר שלא נאמר מלאים כפשוטו ששניהם

שיטה מקובצת (המשך)

מלאים סולת ויכול להביא בכלי מקצת ואח"כ ימלאנו אלא יביא שלמים מתחלתן. הרגמ"ה. ותיבות כלומר שאינו קדוש עד שיהא עשרון שלם נמחק: **יז]** מנחה קדושה בלא שמן (תיבות ובלא לבונה נמחק) דקבע לה כלי שרת דאין לה פדיון ואח"כ יביא לה שמן. הרגמ"ה: **יח]** תיבות ואין דינה כעשרון נמחק: **יט]** שמן ולבונה נמי קדשי: **כ]** בזיכין דהוי בהיכל כו' דסילוק בזיכין והיינו: **כא]** סילוק בזיכין נפרס: **כב]** עליו את הבזיכין דלא: **כג]** שהגיע זמנה: **כד]** פרט לשחסרה אפ"ה מכשר אלמא: **כה]** דקאי בזיכין באפי: **כו]** ולאו פלוגתא: **כז]** וגומר הבא: **כח]** ואח"כ חוצה דמחציתה משמע והד"א: **כט]** נמי קדיש ואינה: **ל]** דמשמע עיכובא שאם שינה בה והביאה לחצאין לא קדשה הס"ד ומה"ד לא נצרכא קרא דכתיב מחציתה דמשמע מתוך: **לא]** עשרון שלם ביחד מביתו: **לב]** תיבת שלם נמחק: **לג]** מלאים המזרקים סולת ממש אלא: **לד]** חצי עשרון דלא קדיש כמאן ס"ל בחביתין אי כרבי אלעזר דאמר דקדשה לחצאין נילף נמי מפריש חצי עשרון מחביתין. ותיבות שאינו קדוש נמחק: **לה]** אמר כחביתין דחביתין כו' דלקדשו לחצאין דהא קרבי לחצאין אבל: **לו]** בכלי שרת קידש אע"פ: **לז]** נסכים הבאה עם הזבח כדכתיב גבי תמיד: **לח]** שמן וסלת הס"ד ומה"ד שמן דקדיש בלאו הני בלוג שמן של מצורע שהלוג מקדשו בלא סלת ולבונה הס"ד ומה"ד לבונה בלא סולת ושמן שכן: **לט]** משום דיליף מדם. והר"ר יונה תירץ דאי לאו קרא דמחציתה לא הוי מצי יליף מדם דשאני דם דכולה עומד ליקרב מיד בבוקר ומחציתה בערב למה לא (תקריב) [תקדיש] לחצאין הרי החצי זה הוא מנחה שלמה ואף בתר דגלי קרא צריכין למילף [מדם] דלא תימא דאינה באה בבת אחת אלא למצוה ולעיל נמי דפריך לילף מדם היינו בתר דגלי קרא מחציתה אז פריך לילף מדם לעכב. תו"ח. וז"ל תוס' אחרות ועוד אומר הר"ר יונה דלא דמי לדם שהרי בדם היו תכופים ההזאות זו לזו והוי הכל כמו דבר אחד וליכא למימר הואיל וקריבות לחצאין אבל חביתי כהן הגדול שהיה מחציתה בבוקר ומחצית' בערב מן הדין הי' לנו לומר דקדושה לחצאין ומשום הכי אצטריך להאי טעמא. ע"כ: **מ]** דמתוך הס"ד ומה"ד ראשון ראשון קדוש ורב לית ליה דר' יוסי. גליון דרב תנא הוא ופליג א"נ לא שמיע ליה. תו"ח: **מא]** להוציאה בכלי חול: **מב]** עשרון א"נ משום שהיו מודדין אותו בעשרון והעשרון היה מקודש משום מנחת חוטא וגנאי הוא להניחו אח"כ בכלי שאינו מקודש ובזה ניחא למה נמשח חצי לוג משום שהי' קודם לכן בלוג שהיה קדוש משום לוג שמן של מצורע. תו"ח:

א) אולי צ"ל דכן עדיף לן טעמא דמתוך דבחביתין אינו קדוש לחצאין כמו טעמא דדעתו להוסיף: